

SXEDIO.320

1.4.1955: Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΕΟΚΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ Γ'

Στις **10** το πρωί της **20ης** Οκτωβρίου, **1950**, συνήλθαν στην Ιερά Αρχιεπισκοπή, υπό την προεδρία του τοποτηρητή του Αρχιεπισκοπικού θρόνου, Μητροπολίτη Πάφου Κλεόπα, οι Γενικοί αντιπρόσωποι που είχαν εκλεγεί στις διάφορες επαρχίες της νήσου και οι **12** οφφικιάλοι της Εκκλησίας της Κύπρου, για την εκλογή του νέου Αρχιεπισκόπου Κύπρου.

Ο νέος Αρχιεπίσκοπος θα διαδεχόταν τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Β.

Βέβαιος Αρχιεπίσκοπος θεωρείτο ο Μητροπολίτης Κιτίου Μακάριος.

Η απόφαση τους για τον υποψήφιο Αρχιεπίσκοπο ήταν ομόφωνη. Από αυτή τη στιγμή ο Κιτίου Μακάριος ανερχόταν στο θρόνο του Αποστόλου Βαρνάβα ως ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ'.

Στη συνέχεια ο Εψηφισμένος Αρχιεπίσκοπος, σύμφωνα με την παράδοση και την τακτική που ακολουθείτο και στο παρελθόν, αφού περιβλήθηκε τον Αρχιεπισκοπικό Μανδύα, κατευθύνθηκε με συνοδεία κλήρου και λαού, στον Καθεδρικό Ναό Αγίου Ιωάννη, δίπλα από την Ιερά Αρχιεπισκοπή, κρατώντας την Αρχιερατική του ράβδο.

Μετά τις νενομισμένες ευχές ο Χωρεπίσκοπος Γεννάδιος, ως αντιπρόσωπος του Μητροπολίτη Κερήνειας, διάβασε από την Ωραία Πύλη το Εκλογικό Υπόμνημα και την Κανονική Πράξη της Ενθρόνισης του νέου Αρχιεπισκόπου.

Σαν όλα τέλειωσαν οι Αρχιερείς κλήθηκαν να υπογράψουν τα δυο έγγραφα. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποίησαν ένα ιστορικό μελανοδοχείο. Ανήκε στον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό, που είχε απαγχονισθεί από τους Τούρκους στη Λευκωσία, στις **9** Ιουλίου, **1921**.

Ο νέος Αρχιεπίσκοπος ανήλθε στο θρόνο του Αποστόλου Βαρνάβα, σε ηλικία μόλις **37** χρόνων.

Γεννήθηκε στο χωριό Παναγιά της Πάφου, στις **13** Αυγούστου, **1913** και από πολύ μικρός είχε χάσει τη μητέρα του. Έτσι ο πατέρας του, Χριστόδουλος Μούσκος ξαναανυμφεύθηκε.

Ο Μιχάλης δεν έμεινε για πολύ μεγάλο διάστημα μαζί με τους γονείς του. Γιατί σε ηλικία **13** μόλις χρόνων, δηλαδή στις **3.10.1926** μεταφέρθηκε από τον πατέρα του στην Ιερά Μονή Κύκκου, που βρισκόταν σε πολύ μικρή απόσταση από την Παναγιά για να γίνει δόκιμος μοναχός, αλλά και για να μπορέσει να μορφωθεί.

Έτσι παρακολούθησε μαθήματα στην Ελληνική Σχολή που λειτουργούσε στη Μονή και στη συνέχεια σαν τέλειωσε στάλθηκε στη Λευκωσία, όπου φοίτησε στο Παγκύπριο Γυμνάσιο μέχρι το **1936**. Απεφοίτησε με βαθμό άριστα.

Στις **7** Αυγούστου της χρονιάς αυτής χειροτονήθηκε στον Καθεδρικό Ναό Κτήματος Διάκονος από το Μητροπολίτη Πάφου Λεόντιο (μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Κύπρου) και αργότερα έφυγε για την Ελλάδα για θεολογικές σπουδές.

Αποφοίτησε το **1942** από τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου και εκεί τον βρήκε η γερμανική κατοχή. Έμεινε στην Ελλάδα υποφέροντας τα πάνδεινα.

Στο διάστημα αυτό γράφτηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών όπου παρακολούθησε για δυο χρόνια μαθήματα νομικής.

Στις **13** Νοεμβρίου, **1946**, χειροτονήθηκε σε ιερέα από το Μητροπολίτη Αργυροκάστρου Παντελεήμονα, στον Ιερό ναό Αγίας Ειρήνης των Αθηνών, όπου είχε υπηρετήσει για αρκετά χρόνια ως Διάκονος και αμέσως διορίστηκε από την Ιερά Αρχιεπισκοπή των Αθηνών ως ιερατικός προϊστάμενος και επίσης ως ιεροκήρυκας στο ναό Αγίας Παρασκευής στον Πειραιά.

Τον ίδιο χρόνο, ωστόσο, πήρε υποτροφία από το Οικουμενικό Συμβούλιο Εκκλησιών και αφού διέκοψε τις νομικές του σπουδές πήγε στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου παρακολούθησε μαθήματα

Κοινωνιολογίας και Θρησκείας, στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης.

Ενώ βρισκόταν ακόμα στις Ηνωμένες Πολιτείες επιλέγηκε ως Μητροπολίτης Κιτίου και επέστρεψε στην Κύπρο όπου χειροτονήθηκε στις **13 Ιουνίου, 1948**.

Νέος και δραστήριος όπως ήταν ο νέος Μητροπολίτης, δεν καθυστέρησε να αναλάβει το σημαντικό πόστο της Προεδρίας του Γραφείου Εθναρχίας και να ηγηθεί του ενωτικού δημοψηφίσματος το **1950**, μια και ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Β βρισκόταν σε βαθεία γεράματα.

Με την εκλογή του στο θρόνο του Αποστόλου Βαρνάβα στις **20 Οκτωβρίου, 1950**, ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ ανέλαβε, παρά το νεαρό της ηλικίας του, και Εθνάρχη των σκλαβωμένων Κυπρίων και έκτοτε θα ήταν τόσο ο θρησκευτικός όσο και ο πολιτικός ηγέτης στην πορεία των Κυπρίων για αυτοδιάθεση - Ένωση.

Ηδη είχε αρχίσει να ωριμάζει η σκέψη για ένα ένοπλο αγώνα εναντίον των Βρετανών και ο Μακάριος έδωσε τις ευλογίες του συνεχίζοντας να είναι επικεφαλής του πολιτικού σκέλους του αγώνα με το Γεώργιο Γρίβα - Διγενή στο στρατιωτικό τομέα. Με την έκρηξη του αγώνα την **1η Απριλίου 1955** οι Βρετανοί είχαν στρέψει τα πυρά τους εναντίον του και όταν αυτός, παραμένοντας άκαμπτος στις θέσεις του, είχε απορρίψει τις προτάσεις του τότε σιδερένιου Κυβερνήτη Σερ Τζων Χάρτιγκ, εξορίστηκε στις Σεϋχέλλες στις **9 Μαρτίου, 1956**.

Οι Σεϋχέλλες ήταν ένα μικρό νησί στον Ινδικό Ωκεανό, απέναντι από την Κένυα, με βασική νήσο τη Μαχέ όπου μεταφέρθηκε ο Μακάριος μαζί με άλλους τρεις συνεξοριστούς του: Το Μητροπολίτη Κερύνειας Κυπριανό και το Γραμματέα της Μητρόπολης του Πολύκαρπο Ιωαννίδη και τον Παπασταύρο Παπαγαθαγγέλου.

Στην Κύπρο συνεχιζόταν ο αγώνας της ΕΟΚΑ και οι Άγγλοι γνωρίζοντας τελικά ότι δεν θα μπορούσαν να διαπραγματευθούν με κανένα άλλο για ειρηνική επίλυση του Κυπριακού, αναγκάστηκαν να τον αφήσουν ελεύθερο στις **6 Απριλίου, 1957**.

Ωστόσο οι Αγγλοι δεν του επέτρεψαν να επιστρέψει στην Κύπρο κι έτσι ο Μακάριος εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου σε λίγο άρχισαν παρασκηνιακές ζυμώσεις για πολιτική λύση του Κυπριακού.

Ο Μακάριος είχε στο μεταξύ διαπιστώσει ότι ήταν δύσκολη η κατάληξη του αγώνα με Ένωση με την Ελλάδα και κάμνοντας πολιτικό ελιγμό ανακοίνωσε στις **16 Σεπτεμβρίου 1958** ότι ήταν πρόθυμος να δεχθεί ανεξαρτησία για την Κύπρο.

Ο Μακάριος ανακοίνωσε τη σημαντική αλλαγή γραμμής στη δημοσιογράφο και αντιπρόεδρο του Εργατικού Κόμματος της Βρετανίας Βαρβάρα Κασλ στην οποία είπε, όπως έγραψε αργότερα **(22.9)** η Κασλ:

"...Οθεν εισηγούμαι όπως κατόπιν καθωρισμένης περιόδου αυτοκυβερνήσεως η Κύπρος καταστεί ανεξάρτητον κράτος, μη συνδεδόμενον ούτε με την Ελλάδα ούτε με την Τουρκία. Είμαι έτοιμος να αποδεχθώ την ίδρυσιν ανεξαρτήτου κράτους εν Κύπρω υπό τον όρον ότι τούτο δεν θα μεταβληθή είτε δια διαμελισμού είτε δι' οιουδήποτε άλλου τρόπου, εκτός εάν τα Ηνωμένα Έθνη ενέκριναν την μεταβολήν, η δε παραμονή της νήσου εντός της (Βρετανικής) Κοινοπολιτείας δεν είναι ασυμβίβαστος με το υπ' εμού προτεινόμενον καθεστώς..."

Το διπλωματικό παρασκήνιο συνεχίστηκε για μερικούς ακόμα μήνες και τελικά επιτεύχθηκε συμφωνία με τη συμμετοχή της Ελλάδας, της Τουρκίας και της Βρετανίας, η οποία υπογράφηκε στο Λάγκαστερ Χάουζ του Λονδίνου στις **19 Φεβρουαρίου 1959** και με την οποία παραχωρείτο ανεξαρτησία στην Κύπρο.

Ο Μακάριος αναδείχθηκε ο πρώτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Στις εκλογές που έγιναν στις **13 Δεκεμβρίου, 1959**. Είχε ως ανθυποψήφιο του το γηραιό Πολιτευτή Ιωάννη Κληρίδη που υποστηρίχθηκε από το ΑΚΕΛ και μια μερίδα της δεξιάς παράταξης.

Το Μακάριο υποστήριξε η ευρύτερη ομάδα των αγωνιστών που είχε συνασπισθεί σε ένα νέο κόμμα, το **Ενιαίο Δημοκρατικό Μέτωπο Αναδημιουργίας (ΕΔΜΑ)**.

Ο Μακάριος πήρε το **66.85%** των ψήφων και ο Ιωάννης Κληρίδης το **33.15%**.

Οι επόμενες εκλογές έγιναν στις **25** Φεβρουαρίου **1968** μέσα σε θλιβερά επεισόδια. Ανθυποψήφιος του Μακαρίου αυτή τη φορά ο Ψυχίατρος Τάκης Ευδόκας, επικεφαλής των αντιπολιτευομένων την πολιτική του. Όσο εντεινόταν η προεκλογική εκστρατεία, τόσο περισσότερο εντεινόταν και τα επεισόδια μεταξύ των δυο αντιπάλων πλευρών.

Ο Τάκης Ευδόκας δεν μπόρεσε στην ουσία να κάμει προεκλογική εκστρατεία, γιατί οι υποστηρικτές του Μακαρίου δημιουργούσαν συνεχώς επεισόδια όπου εμφανιζόταν για να μιλήσει και σε μια μάλιστα περίπτωση στη Λευκωσία ρίφθηκαν εναντίον του Ευδόκα γιαούρτια και άλλα αντικείμενα.

Παρά τα επεισόδια οι εκλογές έγιναν και ο Μακάριος πήρε το **95.45%** των ψήφων και ο Τάκης Ευδόκας το **3.71%**.

Στις επόμενες εκλογές που είχαν προκηρυχθεί το **1973** ο Μακάριος ανακηρύχθηκε Πρόεδρος μια και δεν είχε ανθυποψήφιο στις **18** Φεβρουαρίου **1973** και έμεινε στην Προεδρία μέχρι το θάνατο του στις **3** Αυγούστου, **1977** από καρδιακή προσβολή, συμπληρώνοντας μια μακρά προσφορά επικεφαλής του Κυπριακού λαού για **27** ολόκληρα χρόνια ως Εθνάρχης και ως Πρόεδρος.

Ο Μακάριος δεν είχε ποτέ προβλήματα με την καρδιά του. Χρόνια μάλιστα πριν το θάνατο του είχε κόψει και το τσιγάρο και ήταν γνωστό ότι ήταν λιτοδίαιτος.

Ωστόσο στις **3** Απριλίου ο Μακάριος ενώ λειτουργούσε στο παρεκκλήσι της Ιεράς Μονής Κύκκου στη Λευκωσία έπαθε το πρώτο έμφραγμα. Οι γιατροί τον συμβούλεψαν να αναπαυθεί αλλά αυτός ενώ αποσύρθηκε για ένα μικρό διάστημα στο τέλος επέστρεψε στα καθήκοντά του για να πάθει νέο και πάλι στις **2** Αυγούστου.

Ένα τρίτο όμως που έπαθε αργότερα το βράδυ της ίδιας ημέρας στην Ιερά Αρχιεπισκοπή στάθηκε

μοιραίο. Οι γιατροί κατέβαλαν κάθε προσπάθεια αλλά δεν μπόρεσαν να αποτρέψουν το μοιραίο.

Ένας από τους καρδιολόγους που βρέθηκε στο προσκεφάλι του τις τελευταίες στιγμές, ο δρ Λεωνίδας Πειλίδης αφηγήθηκε:

"Με τους συναδέλφους Αβρααμίδη και Πογιατζή περάσαμε δύσκολες στιγμές. Ο γιατρός Καλμπιάν είχε αναχωρήσει για να ξεκουρασθεί και να υποδεχθεί και ενημερώσει τον καθηγητή κ. Βορίδη, που ανεμένετο στην Κύπρο με το προσωπικό αεροπλάνο του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας.

"Λίγο πριν τις 4 ο συνάδελφος Πογιατζής με ρώτησε αν μπορούσαμε να του δώσουμε ακόμη μια ένεση μορφίνης, αν φυσικά είχε πόνο. Πλησίασα το Μακαριώτατο, ο οποίος άνοιξε τα μάτια και με κοίταξε, όταν τον άγγιξα στον ώμο.

- Εχετε πόνο Μακαριώτατε, τον ρώτησα.
- Οχι, μου απαντά σιγανά.
- Πώς αισθάνεσθε, τον ξαναρώτησα.
- Καλά, μου απαντά πάλι σιγανά.

Αυτά ήταν και τα τελευταία λόγια του Μακαριωτάτου. Σε λίγα λεπτά μετά τις 4 το πρωί της 3ης Αυγούστου, 1977, η καρδιά του σταμάτησε."

Η σορός του εκτέθηκε σε λαϊκό προσκήνυμα στον Καθεδρικό Ναό Αγίου Ιωάννη στη Λευκωσία, όπου εψάλη και η νεκρώσιμη ακολουθεία.

Τάφηκε στο θρονί της Παναγίας του Κύκκου, απ όπου είχε ξεκινήσει σαν καλογηροπαίδι το 1926.